DE NEDERLANDSCHE FACTORIJEN IN VÓÓR-INDIË IN DEN AANVANG DER 19^e EEUW

DOOR

P. H. VAN DER KEMP.

Voor eene juiste beoordeeling van de reeks verhandelingen, die sinds onderscheidene jaren in deze Bijdragen van mijne hand verschenen, gelieve de lezer niet te vergeten, dat ik steeds geleid ben geworden door het streven om aan de stukken, door Mr. Roosegaarde Bisschop aan het *London Office* ontleend, de plaats te geven, die ze in het kader onzer geschiedenis, naar het mij toescheen, moesten hebben. Zoo meende ik op de meest waardige wijze te voldoen aan het mij gedaan verzoek tot het bewerken dier verzameling. Over de opvattingen, in mijne geschriften nedergelegd, kan men wellicht verschillen van meening; niet echter, geloof ik, over den ernst en de zorg, waarmede ik aan de belofte van deze stukken ter harte te nemen, tot dusver voldeed.

Onder de verhandelingen, die mij persoonlijk het minst hebben voldaan, behoorde het artikel over *„De teruggave der Nederlandsche factorijen in Hindostan, krachtens het Londensch tractaat van 13 Augustus 1814”*, dat, door gemis aan Hollandsche bescheiden, hinderlijk onvolledig moest worden. Het Ministerie van Koloniën bewaart, zoover ik mij kon vergewissen, slechts de archieven over de *nog in ons bezit zijnde* overzeesche landen, en wel sinds de teruggave; terwijl 's Rijks archief in beginsel slechts de stukken tot dien tijd bevat. *In beginsel*, want vele uitzonderingen verrijken het nog; o. a. vindt men er de bekende *Elout*-verzameling. Hetgeen daarin over de Hindostan-factorijen voorkwam, gaf ik eene plaats in vermeld artikel; die bron was intusschen zeer onbeduidend.

Eerst later, op eene wandeling langs de gaanderijen van het Archief, ontwaarde ik toevallig aan de jaartallen der ruggen, dat niet slechts de bescheiden betrekkelijk de overgave der Hindostansche factorijen in 1817 aldaar worden aangetroffen, doch